

KONSTRUKTIOT MIKROSKOOPIN ALLA

Lari Kotilainen *Konstruktioiden dynamiikkaa*. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-4442-7> 2007. Lisäksi artikkelit Herlin ja Kotilainen 2005, Kotilainen 2005, 2007 ja tulossa.

Lari Kotilaisen artikkeliväitöskirjan aiheena ovat eräät suomen kielen syntaktiset konstruktiot: toisen infinitiivin inessiivi (esim. *laulaessa*), sikermä kiteytyneitä lähikonstruktioita (*Mikäs on ollessa ~ olla ~ ollakseen*), kieltosanattomat kieltorakenteet (esim. *Se mikään pappi ole*) sekä edellisiin lukeutuvat, erikseen tarkasteltavat kirosanakonstruktiot (esim. *Vitut minä mikään viisas ole ~ olen*). Väitöskirjakokonaisuus koostuu johdannosta ja neljästä erillistutkimuksesta (Herlin ja Kotilainen 2005, Kotilainen 2005, 2007, tulossa). Näistä ensimmäinen, 2. infinitiivin inessiiviä käsittelevä kirjoitus on laadittu yhdessä Ilona Herlinin kanssa, muut kolme julkaisua ovat Kotilaisen yksin kirjoittamia. Artikkeleista kaksi ensimmäistä on ilmestynyt Elävä kielioppi -kokoelmassa (Herlin ja Visapää 2005). Laajin töistä on kolmantena erillistutkimuksena oleva monografia Kiellon lumo (Kotilainen 2007), joka tarkastelee niin sanottua kieltosanatonta kieltorakennetta.

Toista infinitiiviä lukuun ottamatta tutkittavat ilmaukset ovat tyyliltään selvästi puheenomaisia ja arkikielisiä, ja niinpä Kotilainen on valinnut tutkimustensa pääaineistoksi Internetin keskustelupalsta- ja chat-kielen, joka on tällaisten rakenteiden tyypillistä esiintymisympäristöä. Tutkimus kohdistuu siis kielimuotoon, jota fennistiikassa ei ole väitöskirjatasolla ehditty juurikaan analysoida, vaikka Internet-kielimuotoja käsitteleviä artikkeleita ja pro graduja on kyllä laadittu.

KONSTRUKTIOT JA LÄHIKONSTRUKTIOT

Kotilaisen väitöskirjan osia yhdistävänä teemana on konstruktioiden dynamiikka, millä viitataan sekä konstruktioiden historialliseen kehitykseen (etenkin 2. infinitiivin osalta) että niiden jatkuvaan vuorovaikutukseen kielisysteemissä sekä niitä kytkeviin assosiaatiosuhteisiin, jotka toimivat kimmokkeena yhä uusien konstruktioiden synnylle. Merkittävä uudennos on Kotilaisen esittelemä ja käyttämä *lähikonstruktio* käsite. Tällä tarkoitetaan muodoltaan ja merkitykseltään toisilleen läheisiä mutta kuitenkin siinä määrin erilaisia ilmaustyyppisiä, että niitä on aiheellista pitää erillisinä konstruktioina. Tutkimus keskittyykin suurelta osin muutamien lähikonstruktiosikermien sisäiseen vertailuun.

Teoreettisesti Kotilaisen työ perustuu konstruktioikieliopin ja kognitiivisen kielitieteen keskeisiin ajatuksiin. Konstruktioikieliopin mukaan koko kielisysteemi koostuu kiteytymistä, konstruktioista, jotka ovat keskenään vuorovaikutussuhteessa, limittyvät ja muodostavat jatkumoa spesifistä skemaattisempaan. Kieli on elävä, käytössä jatkuvasti muokkautuva systeemi, jossa ilmauksen asema kielenyksikkönä on sidoksissa sen käyttöfrekvenssiin niin, että jokainen käyttökerta vahvistaa ilmauksen asemaa puhujien ja kuulijoiden mielessä. Fennistiikassa Kotilaisen väitöskirja edustaa nuorta mutta asemansa jo vakiinnuttanutta tutkimussuuntaa. Konstruktioikieli-

opin tuella on laadittu jo merkittävä määrä suomen kielioppia käsitteleviä tutkimuksia. Väitöskirjojakin on jo ehtinyt valmistua (J. Leino 2003, A. Leino 2007), ja lisää näyttää tulevan nopeaan tahtiin. Konstruktiokielioppi on varsinkin kieliopillisia ilmiöitä tutkivien nuoremman polven fennistien piirissä selvästi »kova sana».

Kotilaisen työ yhdistää analyysiosuudessaan uutta ja vanhaa. Suomen infinitiivijärjestelmästä ja siihen kuuluvasta 2. infinitiivin inessiivistä sekä tämän ympärille muodostuneista rakenteista on aiempaa kirjallisuutta olemassa melko runsaasti. Sitä vastoin sekä *mikäs on olla ~ ollessa ~ ollakseen* -konstruktiosikermä että kieltoverbitön kieltokonstruktio alatyyppeineen ovat tutkimatonta maaperää. Ne myös tuntuvat mitä tyyppillisimmiltä konstruktioilta: ne ovat muodoltaan kiteytyneitä, merkitykseltään idiomaattisia ja käytöltään tietynlaisiin konteksteihin sopivia. Juuri niiden tapaisten, hyvin spesifisten ja kiteytyneiden ilmausten kuvauksessa konstruktio mallin voi odottaa olevan vahvimmillaan. Johdannossa tekijä vertaakin itseään mikroskooppia käyttävään luonnontutkijaan, jonka vastakohtana mainitaan panoraamavalkuvaajan tapaista työtä tekevä, kokonaista kielioppia kirjoittava lingvisti.

Kotilaisen artikkeliväitöskirjan johdanto täyttää hyvin tehtävänsä: se esittelee tutkimusongelman, teoriataustan ja yleiset aineistoa koskevat ratkaisut sekä kommentoi keskeisiä tuloksia teorian valossa. Konstruktiokieliopin eri koulukuntia ja malleja on esitelty lyhyesti mutta asiantuntevasti. Esittelystä käy ilmi, että *konstruktio*-termiä on konstruktiokielioppikirjallisuudessa käytetty (karkeasti ottaen) kahdella toisistaan eroavalla tavalla. Tiukemman määritelmän mukaan konstruktio on idiomaattinen ilmaus, jonka kokonaismerkitys ei ole palautettavissa sen osien merkityseen eikä myöskään muihin kielessä oleviin

konstruktioihin. Väljemmän määritelmän mukaan konstruktio on mikä tahansa vaikiintunut ilmaus. Jälkimmäinen määritelmä vastaa melko suoraan kognitiivisessa kieliopissa käytettävää skeeman käsitettä. Kotilainen itse toteaa soveltaneensa kokoelmansa ensimmäisessä ja toisessa osatutkimuksessa tiukempaa mutta myöhemmissä tutkimuksissa väljempää konstruktion määritelmää.

Fennistiikan väitöskirjojen valtavirran tapaan Kotilaisen tutkimus on aineistopohjainen, ja tämä on selvästi sen vahva puoli. Aineistona on lisäksi kielimuoto, joka on vähän tutkittua, normittamatonta ja puhekielimäistä. Aineistoilla operoiva fennistiikka tarjoaakin mahdollisuuden testata yleislingvistisiä teorioita, jotka yleensä (ja myös konstruktiokieliopin osalta) on kehitetty irrallisten, tutkijan itse tuottamien lause-esimerkkien varassa englannin kielen analysoimiseksi. Kotilainen ei silti ryhdy kyseenalaistamaan konstruktioteorioiden soveltuvuutta oman aineistonsa kuvaukseen, vaan ottaa sen kuvaustavan käyttöönsä valmiina mallina.

Johdannolta toivoisi täsmällisempiä kannanottoja konstruktion käsitteen määrittelyyn ja käsitteen problematisointia: Mitä erityisongelmia liittyy erityisesti lähikonstruktioiden tapaisten, toisilleen hyvin läheisten konstruktioiden väliseen rajanvetoon? Mitkä elementit ovat tiettyssä konstruktiossa pakollisia ja mitkä valinnaisia, ja millä perusteella tätä koskevat ratkaisut on tehty? Ovatko konstruktiot rajoiltaan jyrkkiä vai pikemminkin jatkumomaisia? Viimeksi mainittuun kysymykseen vastataan kokoelman viimeisessä artikkelissa lyhyesti sanomalla, että konstruktiot ovat jatkumomaisia ja tendenssimäisiä, joskin jälkimmäisen termin merkitys jää määritelmän puuttuessa lukijalle hämäräksi. Toisaalta aineistoa käsitellessään Kotilainen tuntuu aina tarkalleen tietävän, minkä konstruktion

alle mikäkin konkreettinen esiintymä tulee luokittaa. Analyysissa konstruktiot näytettyvät siis kuitenkin jyrkkärajaisina, mitä lukijan ei aina ole aivan helppo hyväksyä.

Esimerkiksi kokoelman toisessa artikkelissa käsiteltävissä *mikäs on* + INF-sikermän lähikonstruktioissa pakollisiksi elementeiksi mainitaan (artikkelin s. 41) ainoastaan lauseenalkuinen *mikä* sekä itse infinitiivi. Näiden lisäksi konstruktiossa voivat valinnaisina elementteinä esiintyä ainakin liitepartikkeli (-s, -pA), deiktinen adverbiaali, tekijäargumentti ja finiittiverbi sekä muita määritteitä (esim. infinitiivin objekti tai adverbiaaleja). Tästä syystä niinkin erilaiset ilmaukset kuin *Mikäpä ollessa* ja *Mikäpä Pekan siinä oli lämpimänä kesäpäivänä kirjaa lueskellessa* kuuluvat samaan konstruktioyhteyteen. Toisaalta *mikäs on ollessa*-konstruktion kriteerien mukaan sen lauseenalkuisena elementtinä voi esiintyä ainoastaan sana *mikä* (+ liitepartikkeli). Konstruktion ulkopuolelle (yhteen tai toiseen lähikonstruktioon) päädytään heti, jos lauseen alussa onkin vaikkapa adjektiivin ja liitepartikkelin yhdistelmä *hyväkös* (esim. *Hyväkös Pekan on ollessa*). Tällainen lause kuitenkin tuntuu sisällöltään ja käytöltään hyvin samanlaiselta kuin *Mikäs Pekan on ollessa*. Ratkaisu herättää lukijassa kysymyksiä ja vastaväitteitä, joihin analyysistä ei kuitenkaan vastausta löydy.

MIKÄS ON OLLESSA —VAI OLLA?

Väitöskirjakokonaisuuden ensimmäinen artikkeli on yhdessä Ilona Herlinin kanssa kirjoitettu »Itsenäistyvä infinitiivi: 2. infinitiivin inessiivin kehitys kirjakielen aikana». Tutkimuksessa tarkastellaan toisen infinitiivin inessiiviä suomen kirjakielen aikana, ja aineisto on koottu »läpileikkauksina» 1600-, 1800- ja 1900-luvun kielimuodoista. Toisen infinitiivin inessiivin eräänlainen perustehtävä on kirjoittajien mukaan

koko kirjakielen ajan ollut toimia adverbialisena, pääosin temporaalista suhdetta ilmaisevana rakenteena. Perustehtävänsä pysyvyydestä huolimatta se on kokenut myös muutoksia, sillä nykykielessä tällä infinitiivillä on temporaalisten käyttöjensä lisäksi myös muun muassa kausaalisia ja konditionaalisia tehtäviä. Syntaktisesti 2. infinitiivin inessiivi on kehittynyt yksittäisestä adverbialista kohti kompleksisempia ja siten itsenäisempiä rakenteita, jotka rikaudeltaan lähestyvät kokonaista lausetta. Muutostendenssit tiivistetään artikkelissa (s. 289) neljään päätendenssiin, jotka ovat muodon yleistyminen, vartaloverbien abstraktistuminen, konstruktion lausemaistuminen ja funktion laajeneminen.

Tutkimuksesta syntyy kuva 2. infinitiivin inessiivistä kirjasuomen aikana käyttöalaansa laajentavana ja kieliopillistuvana ilmauksena, jonka historialliset juuret toki ovat kirjasuomea paljon kauempana. Artikkelin on systemaattisuudessaan, täsmällisyydessään ja selkeydessään nähdäkseni väitöskirjakokonaisuuden korkeatasoinen, joskin sisällöltään melko yllätyksetön. Artikkelia voi myös kritisoida fennistiikan klassisen lauseenvastikeajattelun (josta yhteenvedon esittää Wiik 1981) perusteettomasta sivuuttamisesta. Vaikka lauseenvastikeajattelu lähtökohdiltaan eroakin selvästi konstruktiokieliopista, senkin yksi päätavoite oli pohtia syntaktisten rakenteiden kiteytyneisyyttä ja itsenäisyyttä siitä lähtökohdasta, millaiset infiniittiset rakenteet vastaavat kokonaista täydellistä lausetta. Lauseenvastikkeilla operoivan fennistiikan näkökulmasta Herlinin ja Kotilaisen artikkeli käsitteleeekin temporaalisen lauseenvastikkeen historiallista muodostumista ja kehittymistä yhä kompleksisemmäksi. Lauseenvastikeajattelu olisi tuonut tarkasteltavan konstruktion vertailupariksi nyt kokonaan sivuutettavan lähikonstruktion: saman lauseenvastikkeen menneen

ajan muodoksi katsotun ilmauksen, joka rakentuu passiivin toisen partisiipin varaan (*Pekan lähdettyä aloin lukea*).

Väitöskirjan toinen artikkeli »Lähi-konstruktioiden dynamiikka» käsittelee konstruktioita *Mikäs on ollessa ~ olla ~ ollakseen*, joita siis erottaa toisistaan infinitiivin muoto. Kuten voi huomata, 2. infinitiivin inessiivi on mukana yhdessä näistä lähikonstruktioista ja toimii siten linkkinä kokoelman ensimmäisen ja toisen artikkelin välillä. Ensi näkemältä artikkelissa tarkasteltavat, käyttöfrekvenssiltään harvinaiset konstruktio vaikuttavat samamerkityksiltä, mutta Kotilainen toteaa, että niiden välillä on myös melko olennaisia eroja. Yksi ero on ilmaustyyppien esiintymistiheydessä: vaikka ne ovat kaikki suhteellisen harvinaisia, on *mikäs on ollessa* -tyyppi niistä selvästi yleisin, *mikäs on ollakseen* -tyyppi taas harvinaisin. Kolmas tyyppi, *mikäs on olla*, on esiintymistiheydeltään kahden sisarensa välissä. Kahden yleisemmän konstruktion väliseksi semanttiseksi eroksi osoittautuu uuden ja vanhan tiedon erotteleminen ja osittain tähän liittyvä reaalisuuden ja nonfaktuaalisuuden ero. *Mikäs on ollessa* -tyyppi nimittäin viittaa tavallisesti reaalisiin asiointiloihin, *mikäs on olla* -tyyppi taas nonfaktuaalisiin, esimerkiksi tulevaisuudessa mahdollisiin tilanteisiin. Tätä eroa kirjoittaja selittää infinitiivien omalla perusmerkityksellä: 2. infinitiivin inessiivillä on yksi selkeä perustehtävä eli kahden prosessin samanaikaisuuden ilmaiseminen, kun taas 1. infinitiivin lyhyt muoto on eräänlainen yleisinfinitiivi, jolla on monenlaisia tehtäviä.

Vain lyhyellä maininnalla tekijä sivuuttaa sen kiintoisan seikan, että klassisen lauseenjäsennyksen näkökulmasta infinitiivien syntaktinen tehtävä *mikäs on* -sikermän eri rakenteissa on varsin erilainen: 1. infinitiivi toimii subjektina, 2. infinitiivi adverbiaalina. Tästä seuraa, että sikermän eri konst-

ruktio eivät klassisen lauseenjäsennyksen mukaan olekaan kovin samankaltaisia vaan pikemminkin hyvin erilaisia. Ehkäpä myös eräät konstruktioiden merkityserot saattaisivat selittyä tätä kautta? Esimerkiksi se seikka, että konstruktiossa esiintyvä teki-jäargumentti voi Kotilaisen aineiston valossa (ja myös kielitajun perusteella) esiintyä 1. infinitiivin yhteydessä vain genetiivissä (*Mikäpä Pekan ~ ?Pekalla on olla*) mutta 2. infinitiivin yhteydessä myös adessiivissa (*Mikäpä Pekan ~ Pekalla on ollessa*), voisi johtua siitä, että genetiivi edustaa suuremmassa määrin infinitiivin subjektia, adessiivi taas kehyskonstruktioon liittyvää, habitiiadverbiaalimaista kokijaa. Karkeasti ottaen 1. infinitiivin sisältävä tyyppi hahmottuisi niin, että myös tekijäargumentti kuuluu subjektina toimivan 1. infinitiivin argumenttirakenteeseen tai sen ympärille rakentuneeseen infinitiivikonstruktioon (lauseenvastikkeeseen?), joka toimii *mikäs on* -kokonaisuudessa subjektina (*Mikäs on [Pekan olla]*). Toisen infinitiivin yhteydessä taas rakenne hahmottuisi pikemminkin niin, että infinitiivi on *mikäs on* -konstruktioon liittyvän erillisen adverbiaalin asemassa ([*Mikäs Pekalla ~ Pekan on*] *ollessa*). Toisaalta voi ajatella, että kokonaiskonstruktioiden lähes yhtäläinen ulkomuoto ja hyvin samantapainen merkitys puoltavat sittenkin analyysia, jossa ne tulkitaan keskenään myös syntaktisesti samankaltaisemmiksi kuin klassisen lauseenjäsennyksen mukaisessa ajattelussa. Esimerkiksi radikaalin konstruktiokieliopin (Croft 2001) mukaan myös syntaktiset funktiot ovat konstruktiokohtaisia. Tällaisten näkökulmien pohjimatta jättäminen jää artikkelia lukiessa harmittamaan.

KIELLON JA KIRON LUMO

Kokoelman kolmas työ on suppea monografia Kiellon lumo, jossa tarkasteltavana

on kieltoisanan kieltorakenne (esim. *sulla mitään työtä ole*). Tämäkin tyypillisesti puhekielinen ilmaustyyppi on selvä kiteytymä, ja siihen liittyy myös vakiintunut pragmaattinen merkitys: voimakas affektisuus ja tavallisesti keskustelukumppanin esittämän asian tai näkemyksen kiistäminen. Kotilaisen mukaan ilmaus aloittaa »erimielisyyssekvenssin» (s. 36) ja toimii siten reaktiona välittömästi edellä sanottuun. Vaikkei ilmauksessa kieltoverbiä olekaan, kielteisyyttä käy ilmi monista muista elementeistä, jotka ilmaisevat negatiivista polaarisuutta (esim. siinä tyypillisesti esiintyvä leksikaalistunut pronomini *mikään / mitään*), sekä rakenteen sanajärjestyksestä, jossa konnegatiivimuotoinen pääverbi on lopussa. Tutkimuksen alkupuolella kuvaillaan aineiston avulla kieltoverbitöntämän kieltorakenteen muotoa ja käyttöä, loppupuolella taas pohditaan muodon ja merkityksen suhdetta ja etenkin sitä, miksi kieltoverbitön rakenne on niin voimakkaan affektinen. Hyvin perustellen Kotilainen osoittaa, että kieltoverbitöntä rakennetta on luontevampaa pitää itsenäisenä kiteytymänä kuin jonkinlaisina kiellon ellipsiä edustavina tapauksina, joista siis kieltoverbi olisi vain jätetty pois. Kiintoisia ovat myös huomiot siitä, että *mitään*-muodosta saatua suomessa (ainakin tietyissä rakenteissa) olla kehityksessä jonkinlainen kieltopartikkeli samaan tapaan kuin viron taustaltaan samankaltaisesta *mitte*-ilmauksesta.

Kokonaisuuden neljäs, vasta julkaistavana oleva kirjoitus käsittelee sekä yhdentyypistä kieltorakennetta, nimittäin kirosan sisältävää konstruktioita. Tästä tunnettu esimerkki on Hassisen kone -yhteen sanoituksessa esiintyvä *Vitut minä mikään viisas ole ~ olen*, jossa pääverbin muodosta esiintyy Internet-aineistossa erilaisia toisintoja. Konstruktiossa kirosan siis esiintyy kieltoverbin tai merkitykseltään kielteisen adverbien asemassa (vrt.

En minä mikään viisas ole ~ Tuskin minä mikään viisas olen), ja pääverbi on joko konnegatiivimuodossa tai myönteisessä persoonamuodossa. Keskeisenä tarkastelun kohteena on kyseisten ilmausten vakiintuneisuus ja innovatiivisuus: artikkelissa pohditaan paljon sitä, mitkä ilmaukset ovat vakiintuneita konstruktioita, mitkä innovaatioita ja mitkä suoranaisia kielivirheitä. Jossain määrin epäselväksi jää, miten konstruktioimallissa **periaatteessa** tehdään vakiintuneen ilmauksen, innovaation ja virheen välinen rajanveto. Jos kielioppi koostuu ainoastaan konstruktioista, kuten malli olettaa, niin tällöin ilmeisesti jokaisen hyväksyttävän ilmauksen olisi edustettava jotain konstruktioita. Ilmaus, joka ei edusta mitään konstruktioita, ei ole kielenmukainen. Miten siis innovaatio ja virhe erotetaan toisistaan? Kysymys voidaan muotoilla myös toisin: miten konstruktioiden ulkopuoliseksi luokitettava innovaatio voi olla hyväksyttävä systeemissä, joka oletuksen mukaan koostuu vain konstruktioista?

Lari Kotilaisen tutkimus eräistä suomen kielen konstruktioista ja niiden dynamiikasta sisältää paljon kiinnostavaa ja oivaltavaa pohdintaa. Työtä voi kuvata sanomalla, että siitä näkyy hyvällä tavalla tekijän mielenkiinto aineistoa ja aihetta kohtaan sekä aineiston edustaman kieli- ja muodon erinomainen tuntemus. Toisaalta on syytä huomauttaa, että systemaattisuus ja huolellisuus jättävät paikoin toivomisen varaa. Kritiikkiä voi esittää myös määritelmien osittaisesta epätasaisuudesta ja teorioiden soveltamisen suurpiirteisyydestä – analyysi on monin paikoin varsin impressionistista. Konstruktiokieliopin lukuisat teoriat olisivat tarjonneet välineitä yksityiskohtaisempaan ja pidemmälle vietyyn analyysiin, ja toisaalta eri teoriomallien vertailua ja antia oman aineiston kuvauksessa olisi voinut arvioida nykyistä laajemmin ja myös kriittisemmin.

Konstruktio malli näyttää toimivan parhaiten silloin, kun sen avulla kuvataan ilmauksia, jollaisten analysointiin se parhaiten soveltuu – juuri sellaisia kiteytyneitä, idiomaattisia ja käytöltäänkin hyvin spesifejä ilmauksia kuin Kotilaisen tarkastelemat. Malli kuitenkin katsoo, että koko kielisysteemi koostuu konstruktioista, ja siksi siltä on tulevaisuudessa lupa odottaa näyttöjä myös huomattavasti vaikeammin sille alistuvien ilmaustyyppien kuvaajana. Tällaisten ongelmien ratkaiseminen ei ole Kotilaisen väitöskirjan tehtävä eikä tavoitekaan: tarkasteltaviksi valittujen konstruktioiden muodon, merkityksen ja käytön kuvauksena se näyttää tehtävänsä hyvin. ■

TUOMAS HUUMO

Sähköposti: tuomas.huumo@ut.ee

KIRJALLISUUS

- CROFT, WILLIAM 2001: *Radical construction grammar: Syntactic theory in typological perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- HERLIN, ILONA – KOTILAINEN, LARI 2005: Itsenäistyvä infinitiivi – 2. infinitiivin inessiivin kehitys kirjakielen aikana. – Herlin ja Visapää (toim.), s. 258–291.
- HERLIN, ILONA – VISAPÄÄ, LAURA (toim.) 2005: *Elävä kielioppi. Suomen infinittisten rakenteiden dynamiikkaa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KOTILAINEN, LARI 2005: Lähikonstruktioiden dynamiikkaa: *Mikäs on ollessa, mikäs on olla ja mikäs on ollakseen*. – Herlin ja Visapää (toim.), s. 39–71.
- 2007: *Kiellon lumo. Kieltoverbitön kieltokonstruktio ja sen kiteytyminen*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- (tulossa): Innovaatio, lipsahdus vai vakiintunut konstruktio? – Ilona Herlin (toim.), *Verbit ja konstruktiot – tapaustutkimuksia suomesta*.
- LEINO, ANTTI 2007: *On toponymic constructions as an alternative to naming patterns in describing Finnish lake names*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- LEINO, JAAKKO 2003: *Antaa sen muuttua. Suomen kielen permissiivirakenne ja sen kehitys*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- WIIK, KALEVI 1981: Mikä lauseenvastike on? – *Virittäjä* 85 s. 21–39.